

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 178/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. mája 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalička a sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. J. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 236/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. J. K., na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Co 236/2011 p o r u š e n é b o l o .

2. Krajskému súdu v Bratislave p r i k a z u j e k o n ať vo veci sp. zn. 9 Co 236/2011 bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. J. K., priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. JUDr. J. K., priznáva náhradu trov konania v sume 319,12 € (slovom tristodevätnásť eur a dvanásť centov), ktoré je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. H. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

5. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. februára 2013 doručená sťažnosť JUDr. J. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 236/2011.

6. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že konanie o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov začalo 19. apríla 1996 a vec sa od 1. júna 2011 nachádza na krajskom súde v nerozhodnutom stave aj napriek tomu, že ústavný súd nálezom z 11. decembra 2007 sp. zn. III. ÚS 180/07 konštatoval porušenie základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy pre sťažovateľa.

7. Sťažovateľ preto navrhoval, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, krajskému súdu prikázal konať vo veci, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov konania vo výške 768,38 € (odmena za tzv. dva petity).

8. Predseda krajského súdu vo vyjadrení zo 16. apríla 2013 uviedol, že predmetná vec čaká na poradie vybavenia podľa ich predloženia odvolaciemu súdu a vzhľadom

na veľkú zaťaženosť senátu 9 Co bol termín určený na 6. jún 2013; zároveň súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

9. Aj sťažovateľ vo vyjadrení z 11. apríla 2013 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

10. Ústavný súd preto podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania a vo veci rozhodol na neverejnom zasadnutí senátu.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

13. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo, lebo oneskorená spravodlivosť nie je žiadna spravodlivosť.

15. Podľa § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v konaní postupuje súd... tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 114 ods. 1 OSP súd pripraví pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

Podľa § 211 ods. 2 OSP uvedené ustanovenia sa vzťahujú aj pre odvolacie konanie.

16. O priet'ahoch v súdnom konaní možno hovoriť vtedy, ak súd vôbec, resp. dôsledne nevyužije tie procesné inštitúty alebo iné prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale tiež rýchlej ochrany práv alebo záujmov účastníkov konania.

17. K zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže teda dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (sudcu), ale tiež takou jeho neefektívnou (nesústredenou) činnosťou, ktorá nesmeruje k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, čiže k právoplatnému rozhodnutiu veci, ale aj z objektívnych dôvodov, napr. preťaženosťou súdov a pod.

Takýto pomalý postup súdu totiž ohrozuje dôveru spoločnosti na nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Tomuto fenoménu dnes čelí celá slovenská justícia, hoci má (alebo mala by mať) dostatok sudcov a pomocného odborného aparátu (asistentov, vyšších súdnych úradníkov a pod.) či materiálneho zabezpečenia (počítače, zvukové záznamníky a pod.), aby sa najmä pri zmene myslenia (súdenie je rozhodovanie sporov, podľa dôležitosti, či aj pre zásah ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva a pod., a nie ich „zúradovanie“) dokázala vysporiadať s existujúcou (ťažkopádnou, priet'ahovou či nespravodlivou) situáciou. Negatívny stav v justícii (jej preťaženosť) však nemôže ísť na ťarchu jednotlivých sťažovateľov, ktorí žiadajú, aby ich vec bola spravodlivo a v primeranej dobe rozhodnutá. Preto aj v tomto prípade veľký počet nevybavených vecí u konajúceho senátu alebo vysoký nápad do senátu za situácie, keď v danej veci nešlo o nijako zložitú situáciu (bežný občianskoprávny spor), ktorá sa dala rozhodnúť v primeranej dobe, a najmä za situácie, keď už ústavný súd konštatoval v tejto veci porušenie práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred okresným súdom (III. ÚS 180/07), z hľadiska dôvodnosti sťažnosti nezohrali žiadnu úlohu; krajský súd mal danú vec rozhodnúť mimo bežného poradia vecí došlých na tento súd už aj vzhľadom na to, že konanie trvá 17 rokov, čo je jav neobvyklý aj v slovenskej justícii.

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a celkovú dĺžku konania (17 rokov) je ústavný súd toho názoru, že krajský súd v prerokováanej veci zjavne prekročil dané medze konať bez zbytočných priet'ahov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľ namieta.

19. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo (nečinnosťou súdu), prikáže tomu, kto právo

porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

20. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade suma 2 000 € zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľa za ujmu, ktorú zatiaľ utrpel. Riadil sa pritom najmä judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (porov. Keszeli v SR a pod.), ale aj úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie nemajetkovej ujmy, teda určitá satisfakcia za dlhotrvajúci stav právnej neistoty týkajúci sa výsledku súdneho sporu zapríčineného výlučne súdom; požadovaná suma 5 000 € už nezodpovedala uvedeným kritériám, k dĺžke konania na krajskom súde bola neprimeraná, a preto mu ju ústavný súd nepriznal.

21. Vzhľadom na to, že krajský súd vo veci ešte nerozhodol, prichádza do úvahy aj ďalšia požiadavka sťažovateľa, a to prikázať mu ďalej konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

22. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. R. H. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich prikázal v požadovanej sume iba z jedného petitu 319,12 € za dva úkony právnej pomoci, ktorú zaplatí krajský súd na účet JUDr. R. H. do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2013